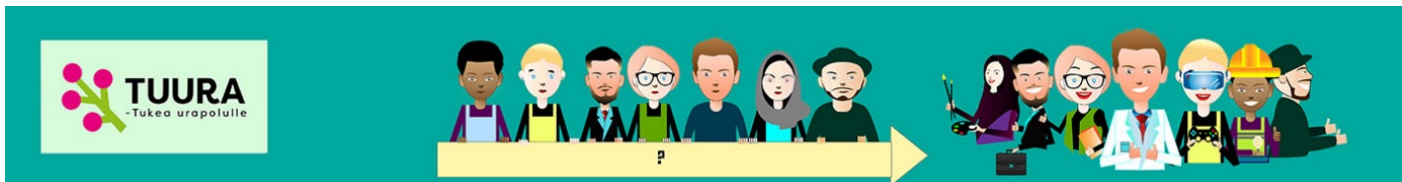

ASKELEITA URAPOLULLA

Yksilöllistä tukea ammattikorkeakouluopiskelijoiden urasuunnittelutaitojen vahvistamiseen

14.9.2020

Aluksi

Askeleita urapolulla –opintojakso (2 op) on kehitetty TUURA – Tukea urapolulla –hankkeessa (ESR 2014 – 2020). Opintojaksoa voidaan hyödyntää osana ammattikorkeakouluopiskelijan uraohjausta sekä opiskelijoiden urasuunnittelu- ja työllistymistaitojen vahvistamista. Opintojakson aineisto on rakennettu Moodle-pohjaan ja se voidaan toteuttaa kokonaan verkossa. Opintojaksoon sisältyy myös mahdollisuus henkilökohtaiseen ohjaukseen, joka voidaan tilanteesta riippuen toteuttaa lähi- tai etätapaamisena.

Askeleita urapolulla –opintojakso on suunniteltu tukemaan erityisesti sellaisia opiskelijoita, joilla on opinnoissaan yksilöllisiä tuen tarpeita (mm. oppimisvaikeus, mielenterveyden pulmat), mutta siitä hyötyvät laajemmin kaikki ammattikorkeakouluopiskelijat. Opintojakson sisältö on suunniteltu ja toteutettu niin, että se soveltuu eri alojen opiskelijoille – opintojakson ohjaaja voi halutessaan tuoda

mukaan alakohtaista tietoa ja ohjausta lisämateriaalin ja palautteen myötä. Lisäksi aineiston laadinnassa ja muodoissa on kiinnitetty erityistä huomiota saavutettavuuteen, tätä on arvioitu myös ulkopuolisen asiantuntijan toimesta. Saavutettavuusdirektiivi velvoittaa oppilaitokset huolehtimaan erilaisten opintojaksojen, pedagogiikan ja materiaalien saavutettavuudesta. Saavutettavuutta on huomioitu lisäten materiaalien multimodaalisuutta, tekstitettyjä videoita sekä selkeää luettavaa ja lähdeaineistoa.

Tämän aineiston tarkoituksena on perehdyttää ammattikorkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstöä Askeleita urapolulla –opintojakson taustoihin, käyttötarkoitukseen ja –mahdollisuuksiin sekä sen hyödyntämisen erilaisiin tapoihin. Lisäksi aineisto antaa käytännön neuvoja ja ohjeita siihen, miten opintojaksoa voidaan hyödyntää osana uraohjausta ja yksilöllistä tukea ammattikorkeakouluopinnoissa.

Uraohjaus ammattikorkeakouluissa

Ammattikorkeakouluopintojen aikana opiskelijoita tuetaan ammatillisessa kasvussa ja työllistymisessä. Opiskelijat saavat uraohjausta osana opetusta ja ohjausta sekä ryhmissä että henkilökohtaisesti. Urasuunnittelutaidoilla viitataan tietoihin, taitoihin ja asenteisiin, joiden avulla on mahdollista kehittää ja suunnitella omia koulutus- ja työuriaan. Urasuunnittelutaitojaan kehittämällä opiskelijat kykenevät asettamaan itselleen päämääriä sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan toimenpiteitä saavuttaakseen tavoitteitaan. (ELPGN 2013, 14-15.)

Ammattikorkeakouluissa uraohjauksella tavoitellaan opiskelijoiden urasuunnitteluvalmiuksien ja

Opiskelijoiden yksilölliset tarpeet

Opintojen aikana on tärkeää huomioida opiskelijoiden monenlaisuuden arvostaminen opetuksen yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti. Ammattikorkeakouluopintojen aikana opiskelijat laativat henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS), joka tarjoaa mahdollisuuden kartoittaa opiskelijan osaamista, vahvuuksia ja tuen tarpeita urasuunnittelutaidoissa. Yksilöllisiä tarpeita opiskelijoilla voi olla mm. erilaisiin elämäntilanteisiin liittyen, vammaisuuden, mielenterveyden ja päihteiden käytön ongelmien tai oppimisvaikeuksien vuoksi sekä kieli- ja kulttuurieroavaisuuksista johtuen. Kaiken lähtökohdaksi tulisi olla kaikkia opiskelijoita tukeva ammattikorkeakoulu – kun uraohjausta suunnitellaan

elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä. Urasuunnitteluvalmiudet liittyvät yksilön tai ryhmän kykyyn kerätä, analysoida ja jäsentää itseään, koulutusta ja ammatteja koskevaa tietoa. Lisäksi valmiudet antavat taidon tehdä ja toimeenpanna itseään koskevia päätöksiä ja siirtymiä. (Sultana 2009.) Urasuunnitteluun liittyy keskeisesti myös yksilön tiedot omista taidoista, toiveista, tarpeista ja arvoista (Mulari 2013). Ammattikorkeakoulujen uraohjaus tukee opiskelijoiden opintoihin sitoutumista sekä auttaa jäsentämään opiskeluun liittyviä henkilökohtaisia kehittymistavoitteita (Joensuu, Kopra & Nivalainen 2019).

tukea tarvitsevien opiskelijoiden tarpeiden näkökulmasta, se palvelee samalla kaikkia opiskelijoita.

Jokainen meistä tarvitsee positiivista vahvistamista, huomioiduksi ja kuulluksi tulemistä sekä kohtaamista. Opiskelijat arvostavat erityisesti henkilökohtaista kohtaamista, mutta myös muunlainen saavutettavissa oleva, monikanavaisuutta tukeva informaatio ja tiedottaminen toimivat osalle opiskelijoista tehokkaasti. Jos ohjausta voidaan toimivalla tavalla toteuttaa erilaisin digitaalisin välinein ja materiaalein, on henkilökohtaista ohjausta mahdollisuus tarjota kohdennetummin sitä tarvitseville. Ohjausta on tärkeä kohdentaa tarpeiden mukaisesti.

Askeleita urapolulla –opintojaksolla yksilöllistä tukea urasuunnittelutaitojen vahvistamiseen

Ammattikorkeakoulun opetus- ja ohjaushenkilöstön käytössä on verkossa toteutettava opintojakso Askeleita urapolulla (2 op). Opintojakson tavoitteena on vahvistaa tukea tarvitsevien korkeakouluopiskelijoiden urasuunnittelu- ja työllistymistaitoja. Opintojaksoa on pilotoitu 2019 – 2020 välisenä aikana Tampereen ammattikorkeakoulussa, Hämeen ammattikorkeakoulussa, Humanistisessa ammattikorkeakoulussa ja Seinäjoen ammattikorkeakoulussa yhteensä kahdeksassa eri tutkinto-ohjelmassa. Pilottien toteutusten pohjalta analysoitiin opintojakson onnistumiset ja kehittämistarpeet, minkä jälkeen tehtiin lopulliset muutokset opintojakson sisältöön ja toteutukseen. Lisäksi opintojaksolle tehtiin keväällä 2020 saavutettavuuskartoitus opintojakson saavutettavuuden varmistamiseksi.

Opintojakson aikana opiskelijalle muodostuu käsitys omista vahvuuksista ja oman ammattialan osaamisvaatimuksista. Opiskelija myös perehtyy ja saa ohjausta urasuunnittelutaitoihinsa. Opintokokonaisuuden aikana opettajan on mahdollista antaa tukea ja ohjausta opiskelijan työskentelylle: opintojaksoon on suunniteltu yksilölliset tarpeet huomioiden henkilökohtainen lähi- tai etätapaaminen osallistujan ja ohjaajan kanssa. Ohjaustapaaminen on mahdollista toteuttaa opintojakson

puolella välissä (osioiden 1 ja 2 välissä) tai opintojakson lopussa. Lähitapaaminen järjestetään pienryhmä- tai yksilöohjauksena, opettajan / ohjaajan mahdollisuuksien ja ratkaisujen mukaan.

Keskeinen osa opintojaksoa on sujuva ja rakentava palautteen antaminen – tämä on tärkeää opiskelijan osaamisen ja urasuunnittelutaitojen kehittämisen näkökulmasta. Jokainen opintojaksoa toteuttava opettaja ja ohjaaja voi suunnitella vapaasti tämän ohjauksen. Opettajan on myös mahdollista muokata pohjaa tarpeen mukaan (mm. alakohtaisen aineiston lisääminen), mutta opettajan tulee silloin huomioida opintojakson kokonaisuus sekä ääni- ja tekstisisällön vastaavuus.

Suosittelavaa on ohjata opiskelijoita perehtymään opintojakson aineistoon sekä tekemään tehtäviä tietokoneella, mutta opintojaksolle voi kirjautua myös mobiililaitteella. Mobiililaitetta käytettäessä kannattaa kokeilla eri selaimia ja etsiä omaan laitteeseen parhaiten toimiva versio. On hyvä kokeilla esimerkiksi näytön kääntämistä, jos kaikki tekstit eivät tule näkyviin mobiililaitteen ollessa pystysuunnassa. Puhelimeen voi halutessaan ladata Moodlen sovelluksen, mutta tällöin sisällön visuaalisuus muuttuu alkuperäisestä.

Opintojakson sisältö

Opintojaksoon sisältyy kaksi osiota ja kuusi oppimistehtävää:

1. Osaamisen sanoittaminen ja näkyväksi tekeminen (1 op)

- osaamisen kartoittaminen
- luontevahvuudet (VIA –vahvuusmittari)
- osaamisen tiivistelmä
- (vapaaehtoinen portfoliotehtävä)

Opiskelijoita on hyvä kannustaa heti opintojakson alussa siihen, että he paneutuisivat tehtäviin ja materiaaleihin huolella itseänsä varten, sillä parasta hyötyä niistä ei saa irti ”tekemällä tehtävät nopeasti pois alta”, eli vain suorittamalla.

Opintojakson osiot ja tehtävät on suunniteltu jatkumoksi siten, että opiskelija lähtee liikkeelle urasuunnittelussaan oman osaamisen ja vahvuuksien kartoittamisesta. Tämän jälkeen opiskelija perehtyy työllistymistaitoihin sekä monimuotoisen työyhteisön ja yhdenvertaisuuden teemoihin. Näiden pohjalta opiskelijaa ohjataan arvioimaan omia urasuunnitteluvaihtoehtojaan, vetämään yhteen tekemiään oppimistehtäviä ja niistä heränneitä ajatuksia sekä aloittamaan tulevaisuuden suunnitelmiansa hahmottamista.

2. Kohti työelämää (1 op)

- Video CV tai työpaikkahakemus
- Monimuotoinen työyhteisö
- Suunta tulevaisuuteen (opintojakson koava tehtävä)

Lisäksi mukana on tutustumisen arvoista lisämateriaalia, sisältäen tietoutta yrittäjyydestä ja yrittäjämäisestä toimintatavasta. Oppimistehtävissä hahmotetaan mm. kaikkea sitä osaamista, jota on hankittu elämän eri vaiheissa, tunnustetaan omia persoonallisia piirteitä ja vahvuuksia, tuetaan oman osaamisen markkinointia ja selvitetään oman alan ammattitaitovaatimuksia, tehdään osaamisportfoliota, valmentaudutaan työhaikutaitoihin sekä opitaan ymmärtämään työyhteisöjen monimuotoisuutta.

Opintojakson päättävät osiot ”Sinä riität” sekä palautekysely. Sinä riität -osiossa on pyritty kannustavasti tuomaan esiin sitä, että meidän jokaisen opintojen ja elämän eri vaiheissa voimme kohdata haasteita ja vastoinkäymisiä, mutta niistä on mahdollista selvitä ja päästä eteenpäin. Osiossa tuodaan myös esiin niitä palveluja ja tahoja, joilta tukea voi erilaisissa tilanteissa saada.

Opintojakson sovittaminen osaksi henkilökohtaista opintosuunnitelmaa

Opintojaksoa on mahdollista hyödyntää osana tutkinto-ohjelman opetussuunnitelmaa upottamalla opintojakson sisältö ja tehtävät esimerkiksi uravalmennuksen tai harjoitteluvalmennuksen (tai muun vastaavan opintojakson) yhteyteen, jolloin siihen osallistuisivat kaikki kyseisen ryhmän opiskelijat. Tällä tavalla voidaan paremmin tukea kaikkien tietyn ryhmän opiskelijoiden urasuunnitteluvalmiuksien kehittymistä.

Toinen soveltamismahdollisuus on tarjota opintojaksoa osana tutkinto-opiskelijoiden vapaasti valittavia opintoja, jolloin opiskelijat voivat hakeutua sinne omasta kiinnostuksestaan. Näin tarjotaan mahdollisuus saada tutkinto-ohjelman opetussuunnitelman sisältöihin lisää ohjausta urasuunnittelutaitojen kehittämiseen. Tässä vaihtoehdossa on kuitenkin haasteena se, että ainakin osa niistä opiskelijoista, jotka erityisesti tästä ohjauksesta hyötyisivät, eivät hakeudu opintojaksolle.

Kolmas tapa on ottaa Askeleita urapolulla –opintojakso edellä mainitun vaihtoehdon lisäksi osaksi opettajatuutorien ja opinto-ohjaajien HOPS –ohjausta. Ammattikorkeakouluissa on melko katta-

vasti käytössä opettajatuutori –malli ja lisäksi suuressa osassa ammattikorkeakouluja toimii myös opinto-ohjaajia.

Opettajatuutorit käyvät omien ryhmiensä kanssa vuosittain HOPS-keskustelut, jotka tarjoavat tärkeän mahdollisuuden kohdata jokainen opiskelija ja käydä heidän kanssaan opintojen suunnitteluun sekä uraohjaukseen liittyvä henkilökohtainen keskustelu. Opettajatuutori voi vuosittaisten HOPS –keskustelujen ja muun opiskelijaryhmänsä kanssa käymänsä vuorovaikutuksen pohjalta tehdä havaintoja niistä opiskelijoista, jotka tarvitsevat tukea urasuunnittelussaan enemmän tukea ja ohjausta. Opettajatuutori voi tältä pohjalta ohjata nämä opiskelijat Askeleita urapolulla –opintojaksolle osana opettajatuutorin tarjoamaa ohjausta.

Askeleita urapolulla –opintojaksoa voi tässä tapauksessa hyödyntää kokonaisuudessaan tai vain niiltä osin, missä opiskelija tarvitsee apua. Ohjaajana opintojaksolla voi olla joko opettajatuutori tai vaikka tutkinto-ohjelman opinto-ohjaaja. Osa tehtävistä on myös mahdollista tehdä itsenäisesti ja ottaa sitten esiin esimerkiksi HOPS-keskustelussa.

Opintojakson vienti oman oppilaitoksen Moodle-alustalle

Opintojakson suomenkielisestä versiosta (**Askeleita urapolulla**, 2 op) sekä englanninkielisestä versiosta (**Steps in my career path**, 2 ects) on tehty kummastakin erilliset, valmiit Moodleen purettavat varmuuskopiopaketit.

Moodle-ylläpitäjän omassa oppilaitoksessasi tulee purkaa varmuuskopiopaketti puhtaaseen kurssipohjaan omassa Moodlessaan. Huomioithan, että paketit sisältävät myös "lohkot / blocks", jotka kannattaa ottaa mukaan purettaessa pakettia omaan oppimisympäristöön. Näin toimien myös mm. Edistymisen seuranta -väline tulee valmiiksi konfiguroituna mukaan omaan Moodle-kurssiisi.

Kurssipakettien sisällöt ovat Creative Commons CC-BY-SA -lisensioituja, joten säilytähän alkuperäiset tekijätiedot kurssin tiedoissa ja aineistoissa lisensioinnin mukaisesti. Voit toki tuunata kurssin sisältöä oman ryhmäsi tarpeita vastaavaksi, ja näin kannattaakin tehdä! Mainittu CC-lisensiointi sallii sen.

Alkuperäiset opintojaksot toteutettiin TAMKin DIGMA.FI avoimeen oppimisympäristöön, jossa oli kurssipakettien luonnin aikaan käytössä Moodle-versio 3.5.6. Kokemustemme mukaan ne ovat toimineet myös uudemmissa Moodle-versioissa. Pa-

kettien toimivuutta tätä vanhemmissa Moodle-versioissa ei ole testattu, mutta on huomattava, että yleensä ottaen versioskaalautuvuus alaspäin ei toimi, eikä ole suositeltavaa purkaa paketteja vanhempiin Moodle-asennuksiin. **Kunkin Moodle-asennuksen ylläpitäjä on viime kädessä aina vastuussa siitä, mitä hän vie, tai millaisia paketteja purkaa omalle oppimisalustalleen.**

Voit tilata Moodle-paketit oman oppilaitoksesi käyttöön lomakkeella:

<http://lomake.tamk.fi/lomakkeet/30800/lomakkeet.html>

Lähteet

ELPGN Eurooppalaisen elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikan verkosto. 2013. Elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikka: Eurooppalaisia lähtökohtia kansalliselle kehittämistyölle. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. Luettu 20.4.2020. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/49642/ISBN978-951-39-6560-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Joensuu, M., Kopra, M. & Nivalainen, K. 2019 Uraohjausta kaikille. Luettu 20.4.2020. <http://tamkjournal.tamk.fi/uraohjausta-kaikille/>

Mulari, M. 2013. Tietoisien ammatinvalinnan opas. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Sultana, R. 2009. Competence and competence frameworks in career guidance: complex and contested concepts. Luettu 20.4.2020. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10775-008-9148-6>

TUURA-hankkeen aineistot Digma-oppimisympäristössä. Luettu 14.9.2020. <https://moodle.amk.fi/course/index.php?categoryid=44>

